

**LLENGUA I ESCOLA. UN MODEL
D'ENSENYAMENT COM A GARANTIA DELS
DRETS LINGÜÍSTICS**

Departament de Filologia Catalana i Lingüística General

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

Desembre de 2012

El model lingüístic escolar que fins ara s'aplica en la majoria dels centres educatius de les Illes Balears és resultat de la confluència progressiva dels diversos sectors que constitueixen la comunitat escolar. Des del moment en què hi va haver els primers centres que incorporaren l'ensenyament en català (ja fos globalment, parcialment o en algunes línies) fins a l'actualitat han passat tres dècades, al llarg de les quals la presència de la llengua catalana com a llengua vehicular i administrativa s'ha anat generalitzant a gairebé tots els centres escolars i ha anat sumant una adhesió cada cop més unànime entre els especialistes i sectors més implicats en l'estudi i la recerca de la qualitat educativa.

Si ha estat així, és senzillament perquè s'ha anat demostrant, mitjançant els resultats i l'experiència, que és la manera com, en les circumstàncies actuals, es poden assolir els millors resultats entre la població escolar. Uns resultats que es manifesten tant des de la perspectiva social (evitant la segregació dels infants i adolescents per raons de llengua) com des del punt de vista lingüístic (aconseguint els millors resultats en la bilingüïtzació en les dues llengües oficials de tota la població escolar, tant la d'origen autòcton com l'al·lòctona, la que procedeix de fora de la nostra comunitat).

La consolidació d'aquest model ha estat lenta. Els antecedents històrics i polítics immediats ho expliquen; un conjunt d'actuacions més que seculares de persecució i eradicació de la cultura i la llengua de la comunitat catalanoparlant (de voler-la fer desaparèixer com a tal), que no han estat reconegudes per l'Estat, ni tan sols després dels episodis més violents, el de la dictadura de Primo de Rivera i, sobretot, el del franquisme. Les conseqüències d'ambdós episodis encara hi són, perquè no hi ha hagut un acte complet de reparació dels perjudicis causats a la comunitat catalanoparlant. L'opressió de la llengua catalana té diferents etapes i la darrera no és la dictadura franquista, sinó el manteniment del català dins les reserves de l'ensenyament i l'administració, especialment amb la legislació que regula els mitjans de comunicació de

masses i servint-se d'interpretacions restrictives, extremes i indignes en determinats àmbits, de l'oficialitat que li ha estat reconeguda. La gravetat dels canvis que han començat i els que ara es pretenen dur a terme confirmen la voluntat de tornar arraconar el català al reducte familiar, com ho varen pretendre les dues dictadures anteriors i, abans, tota la política espanyola consegüent al decret de Nova Planta (1715) i les disposicions repressives posteriors contra la llengua catalana, fent desaparèixer el català dels dos àmbits en què ha recuperat part de la normalitat que li correspondria en una societat no sotmesa a dictadures ni a persecucions culturals i lingüístiques.

Un model lingüístic de consens

Al principi dels anys vuitanta només eren uns quants centres que, gràcies a l'impuls dels professors i dels pares implicats, oferien l'ensenyament en català, havent de superar els obstacles que sovint l'Administració els posava. Però, gràcies a l'experiència, a la qualitat docent, als resultats que n'obtenien i a la divulgació que en feien a través de mitjans diferents (les trobades de les Escoles Mallorquines, per exemple), l'experiència es va anar estenent amb rapidesa per tot el territori insular. Aquest procés expansiu va fer que l'Administració, finalment, l'assumís; inicialment remouent part dels obstacles a què hem fet referència i oferint assessorament i suport tècnics als centres que s'hi anaven incorporant (equip de suport a la immersió, elaboració de materials específics...) i, finalment, introduint l'obligatorietat de tenir, com a mínim parcialment, el català com a llengua vehicular (Decret de mínims, 1998). Paral·lelament, les prevencions i temors que inicialment podien tenir els destinataris d'aquest model lingüístic escolar i les seves famílies s'anaren diluint a causa de l'experiència pròpia o general i dels resultats; n'és una mostra el baix nombre de peticions d'aquest curs, 2012-2013, de fer ensenyament en castellà, tot i la insistència de la Conselleria per a incentivar-les. En altres paraules, el consens acadèmic, polític i social sobre la conveniència d'aquest model, en línies generals, en la nostra comunitat s'ha anat fent, fins ara, pràcticament unànime.

Paral·lelament a la implantació d'aquest model lingüístic s'assolien més acuradament dos dels objectius principals recollits en la legislació vigent. D'una banda, evitar la segregació dels alumnes per raons de llengua d'origen o de llengua educativa d'elecció (que podria afavorir la segregació social i dificultar els processos de cohesió social, tan necessaris en situacions de crisi econòmica i de sacsejades demogràfiques com les que ens han afectat al llarg dels darrers decennis) i, de l'altra, aconseguir que els alumnes, en acabar el període d'escolarització obligatòria, siguin capaços d'expressar-se amb fluïdesa en les dues llengües oficials.

Així mateix, a part de l'expansió del model, al llarg d'aquests anys d'aplicació el col·lectiu docent, amb més o menys suport institucional, ha mostrat la voluntat i capacitat d'adaptar-lo als canvis socials que s'han produït a les Illes Balears; sobretot pel que fa a l'increment quantitatiu de la població d'origen immigrant i, alhora, a l'augment de la diversitat d'orígens lingüístics (en són exemples, els diversos recursos i actuacions d'acollida lingüística dels nous escolars).

Els resultats i les comparacions

Els resultats acadèmics d'aquest model d'escola han estat, com hem dit, positius, la qual cosa també explica l'acceptació que s'ha produït de manera generalitzada entre els sectors que n'han estat afectats.

Des del punt de vista dels coneixements lingüístics, en els diversos estudis i tests sobre el rendiment escolar dels alumnes illencs, es demostra que els coneixements de castellà són pràcticament idèntics entre els infants que estudien (exclusivament o de forma molt majoritària) en català i els que ho fan en castellà; en canvi, els primers tenen uns coneixements molt superiors de català amb relació als segons. Aquest anivellament en coneixements de castellà no sols es dona entre els alumnes de les Illes Balears, sinó que també és present quan la comparació es fa amb alumnes de comunitats autònomes que tenen una sola llengua oficial, el castellà, i on l'escola és, bàsicament, en aquesta llengua.

És cert que, en els resultats d'alguns estudis, sembla que els alumnes illencs se situen en la franja de les comunitats amb menys bons resultats, però cal tenir en compte, a l'hora de valorar aquests resultats, alguns fets.

En primer lloc, la població estrangera resident a les Illes Balears, l'any 2010, representava el 21,9%¹ del total (24,2%², si en lloc de la nacionalitat estrangera tenim en compte els qui hi han nascut, a l'estranger), la més alta de tot l'Estat, i a una distància de quasi 10 punts percentuals de la mitjana espanyola (12,1%)³. La població de les Illes Balears en 10 anys (2000-2010) ha crescut en més del 30% (de 845.630 a 1.106.049 habitants)⁴. Aquests valors es reflecteixen, naturalment, en les proporcions d'estrangers dins les aules; a les Illes Balears, al capdavant un altre cop, a ESO representen el 19,5% (curs 2010-2011), molt per damunt de la mitjana estatal (12,2%)⁵, amb les distorsions en el desenvolupament normal de l'escolarització d'aquests infants que impliquen la incorporació tardana i, sovint, el desarrelament del seu entorn familiar. A més, aquestes dades mostren una situació de canvi i inestabilitat i, pel que aquí ens interessa, acumulació de famílies en situació precària o de transitorietat, la qual cosa incideix sobre el rendiment escolar, perquè totes les dades, tant dels estudis del Ministerio com de les proves PISA, assenyalen que les principals variables que incideixen en les diferències de rendiment acadèmic són, sobretot, el tipus de família i els estudis i l'ocupació dels progenitors. En aquest sentit, convé tenir en compte que les Illes Balears són la comunitat de l'Estat amb menys titulats superiors, 21,9% (29,7% és la

1

Ministerio de Educación (*Evaluación general de diagnóstico 2010. Educación secundaria. Segundo curso*; Madrid, 2011)

2

IBESTAT: Població <http://ibestat.caib.es/ibestat/page?f=default&p=poblacion&lang=ca>

3

Evaluación general de diagnóstico 2010.

4

IBESTAT: Població <http://ibestat.caib.es/ibestat/page?f=default&p=poblacion&lang=ca>

5

Anuari de l'educació de les Illes Balears 2011

mitjana estatal).⁶

En segon lloc, una comunitat com les Illes Balears, amb l'abundància d'oportunitats de treball poc especialitzat que, com a mínim, hi ha hagut fins ara, provoca una clara centrifugació dels alumnes cap a fora del sistema escolar i, per tant, l'excel·lència acadèmica, i la formació en general, els resulta poc atractiva; ho mostra el fet que a les Balears és on menys esperança de vida acadèmica té un alumne (quan tenen sis anys se situa en els 12,2 anys davant dels 14,5 de mitjana estatal)⁷, la qual cosa es reflecteix en la circumstància que, durant el curs 2008-2009, només el 63% dels joves de 17 anys continuaven escolaritzats (78% en el conjunt de l'Estat),⁸ o que l'any 2009 el 40,8% de la població d'entre 18 i 24 anys no havia assolit el nivell d'educació secundària de segona etapa (31,2% és el valor mitjà de l'Estat)⁹.

En tercer lloc, les diferències relatives entre els resultats d'unes comunitats i altres no són tan considerables com podrien semblar en una observació ràpida; així, per exemple, en els resultats que mostra un estudi recent del Ministerio de Educación (*Evaluación general de diagnóstico 2010. Educación secundaria. Segundo curso*; Madrid, 2011), del qual ja procedeixen algunes de les dades que hem utilitzat fins ara, es pot comprovar que en la prova lingüística la puntuació mitjana dels alumnes illencs és de 490 punts, només 10 punts més baixa que la mitjana de tot l'Estat (500 punts), a 40 punts dels millors resultats i a 50 dels pitjors.¹⁰ Però aquí hem de tenir en compte un fet important; la majoria dels alumnes escolaritzats en comunitats autònomes d'una sola llengua oficial, aquests coneixements lingüístics van referits només

⁶ *Evaluación general de diagnóstico 2010.*

⁷ *Evaluación general de diagnóstico 2010.*

⁸ *Evaluación general de diagnóstico 2010.*

⁹ *Anuari de l'educació de les Illes Balears 2011*

¹⁰ *Evaluación general de diagnóstico 2010.*

a una llengua, mentre que en el cas de la majoria dels infants de les Illes Balears, els coneixements lingüístics que demostren els poden aplicar, encara que no sempre de manera equivalent, a dues llengües, al català i al castellà. Per tant, aquestes habilitats intralingüístiques avaluades (associades a una sola llengua), les tenen referides a les dues llengües i, a més, en tenen d'interlingüístiques i polilingüístiques, que els permeten passar d'una llengua a l'altra, traduir-les i aprofitar-se dels recursos de totes dues. És evident, doncs, que els infants bilingües no poden ser avaluats com si fossen monolingües. Dit d'una altra manera, resultats semblants en proves per a monolingües amaguen coneixements lingüístics molt superiors dels bilingües que les realitzen.

L'encert de l'ensenyament en català i dels programes d'immersió, no solament s'observa en els resultats que podem observar en les nostres escoles, sinó que també ha estat reconegut per especialistes internacionals (per exemple el Comitè d'Experts del Consell d'Europa que fa el seguiment de l'aplicació de la Carta europea de les llengües regionals i minoritàries, en els informes del 2005, 2008), que n'ha recomanat la generalització a totes les escoles i l'expansió del model a indrets amb situacions sociolingüístiques semblants.

D'altra banda, el model d'escola en català actual explica que molts d'infants d'orígens territorials i lingüístics molt diversos puguin adquirir uns coneixements prou sòlids de la llengua catalana que els permetin comunicar-s'hi amb una fluïdesa i normalitat pròximes a les d'una primera llengua, sobretot si viuen en un entorn social que els ho facilita, sense que això els impedeixi l'adquisició del castellà.

És evident que, un model com aquest, podria permetre els reajustaments que calgués fer-hi si es detectava que la llengua amb menys presència acadèmica no assolía el nivell de coneixements idoni, però, encara avui, si hi ha cap llengua que, en una part dels alumnes, no aconsegueix el nivell adequat per a la comunicació fluida és sempre el català.

L'escola i el medi social en l'adquisició lingüística

¿Què explica que, com hem vist que passa, la manera més adequada d'aconseguir que els alumnes assoleixin un domini equilibrat de les dues llengües sigui que aquestes dues llengües tinguin una presència clarament desequilibrada en el sistema escolar? L'escola no és l'únic factor ni el més eficient en l'apropiació dels coneixements lingüístics, sinó que, simplement, n'és un suport. La millor adquisició d'una llengua es fa mitjançant el contacte amb la realitat lingüística de l'entorn, que genera ocasions i necessitat de fer-ne ús (això, per exemple, explica que la llengua catalana s'hagi pogut transmetre de generació en generació encara que n'estigués prohibit l'ús escolar, com ha passat amb altres llengües arreu del món).

Quan en l'entorn hi ha més d'una llengua amb una presència considerable, hi ha la possibilitat que les persones que hi viuen les aprenguin totes, de manera més o menys intensa. Però si una d'aquestes llengües té una situació privilegiada, amb relació a usos, reconeixements i obligacions legals i representacions socials, és probable que aquesta s'expandeixi en detriment de l'altra (o de les altres). Per això, els principals sociolingüistes d'arreu del món consideren que les planificacions que pretenen el manteniment d'una llengua que, per les circumstàncies que sigui, ha esdevingut minoritzada en el seu territori han d'actuar atorgant-li un tractament preferent –com a llengua pròpia– i una discriminació positiva –com a llengua que ha patit minorització– amb relació a les altres, sobretot en els àmbits més fàcilment regulables per les institucions públiques.

Així, en el nostre cas, vivim en un entorn social amb una presència molt elevada del castellà en tots els àmbits (fins i tot, en determinats casos, presències exclusives), que n'asseguren el contacte i, en conseqüència, l'oportunitat i la necessitat d'aprendre'l. La llengua catalana, evidentment, també hi és, però no té una presència general en tots els àmbits i, a més, aquesta experimenta importants variacions segons els indrets i, per tant, l'adquisició espontània és molt més irregular, tant des del punt de vista quantitatiu com qualitatiu.

Si ens referim als infants en edat escolar, podem veure que els alumnes de

famílies que tenen el català com a llengua habitual, fora de l'escola, estan en contacte permanent (i necessari) amb el català i el castellà: d'una banda, amb el català, en els cercles familiars, amb les amistats i coneguts catalanoparlants, en algunes activitats de lleure i mitjans de comunicació; de l'altra, amb el castellà, en la gran majoria d'activitats de lleure i mitjans de comunicació, amb amistats i coneguts no catalanoparlants o no catalanoparlants habituals (per la tendència a la convergència lingüística en les converses entre heterolingües, persones de llengües diferents, cap a la llengua majoritzada), en les relacions amb desconeguts (pel valor de llengua neutra/comuna que s'ha atorgat al castellà).

Els infants de famílies que no tenen el català com a llengua habitual estan molt menys exposats al contacte amb el català (fins i tot n'hi ha que no hi estan gens): en la família, en la major part de consum de lleure, comunicatiu o cultural, en els contactes interpersonals amb qualsevol tipus d'interlocutor (a causa de les inèrcies de comportament dels catalanoparlants habituals quan s'hi relacionen) el castellà és la llengua àmpliament majoritària i el català hi té una presència molt reduïda, evitable, i fins i tot, en alguns casos, n'és totalment absent. En aquest mateix sentit, amb relació als factors que condicionen els usos, s'ha de valorar, d'una banda, l'existència de molts de monolingües castellanoparlants (immigrats de primera generació o no), que, com que són incapaços de parlar el català (o, fins i tot, d'entendre'l), a la pràctica impossibiliten o dificulten l'ús del català amb ells; i, d'altra banda, la inexistència de monolingües catalanoparlants, perquè tots els residents a les Balears que saben català també saben castellà, amb les excepcions d'infants molt petits que, transitòriament, poden tenir dificultats d'expressar-se en castellà. Tot això, dins un context en què es percep natural que hi hagi monolingües castellanoparlants i aberrant que qualcú tengui dificultats per a expressar-se en castellà, afavoreix l'evitació del contacte amb el català i la creença en la inutilitat d'usar-lo.

Per tant, si no es creen àmbits de necessitat de coneixement i ús del català, és molt difícil que tots els ciutadans de les Balears puguin arribar a ser bilingües,

en el sentit de conèixer les dues llengües oficials i de ser capaços de comunicar-s'hi amb eficàcia i naturalitat. I, si això no és així, serà impossible la llibertat de tria en l'ús per als qui no la poden usar, però també per als qui la saben usar quan s'han de comunicar amb els qui no en saben o hi tenen dificultats.

En aquesta situació, l'escola pot acomplir, com a mínim en part, i de fet fins ara ho ha fet, una funció reequilibradora entre les dues llengües que realment afavoreix que els infants esdevinguin capaços d'expressar-se plenament amb les dues llengües. Precisament la difusió entre la societat d'aquesta funció del sistema escolar hauria de ser un dels objectius dels governants, amb la finalitat de reduir els prejudicis que circulen sobre aquesta qüestió i els falsos arguments sobre la pretesa igualtat lingüística i la llibertat de tria.

Les perspectives del canvi de model

Tenint en compte que els resultats que s'obtenen de l'aplicació del model lingüístic actual en el sistema escolar són els que més s'aproximen als objectius que es marquen en la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries (1992, ratificada per Espanya l'any 2001)¹¹, la Constitució espanyola (1978)¹², l'Estatut d'autonomia (1983 i 2007)¹³, la Llei de normalització lingüística (1986)¹⁴, que, com ja hem dit, és un model amplament acceptat per la societat balear i avalat per experts internacionals, i que afavoreix absolutament la conveniència social i individual dels alumnes de poder comunicar-se plenament en les dues llengües oficials, no s'entén que pugui ser per raons pedagògiques ni d'enriquiment lingüístic dels alumnes que es vulgui desvirtuar el dit model per a transformar-lo en un de semblant al que

¹¹ Article 8

¹² Article 3

¹³ Articles 4 i 35

¹⁴ Article 1, 20 i 22

s'aplica a altres comunitats autònomes (i que s'ha experimentat de manera transitòria, com a camí cap al model actual, en centres de les Illes Balears) amb resultats molt més pocs satisfactoris. Darrere aquest objectiu no s'hi pot veure més que raons de tipus ideològic enemigues de la diversitat i voluntat de treure'n rèdits partidistes.

Si s'apliquen els canvis anunciats, un model que tendeix a equilibrar el coneixement de les dues llengües perquè puguin usar-se fluidament i que evita la segregació d'alumnes per raons de llengua, serà reemplaçat per un altre model que, vista l'experiència acumulada, dificulta als alumnes (sobretot a una part dels alumnes, els que més s'identifiquen amb la llengua dominant o menys contacte tenen amb la llengua catalana) assolir aquest nivell, perquè separant-los segons la llengua (de tria o d'origen) els dificultarà que esdevinguin bilingües actius i afavorirà la persistència de reductes monolingües.

Uns monolingües, forçats per una planificació escolar demagògica, que estaran en desavantatge dins una societat que consideri el català i el castellà oficials i en la qual se'n faci un ús efectiu. I, alhora, uns monolingües que no tendran llibertat per a usar la llengua que desitgin, perquè només en sabran una, i que dificultaran la llibertat dels qui vulguin utilitzar, en comptes de la seva, l'altra llengua. Uns infants que siguin capaços d'expressar-se, oralment i per escrit, en castellà i català tendran més avantatges per a l'accés al món laboral i, alhora, els facilitarà el procés d'aprenentatge d'altres llengües.

Projectes com aquest que s'ha anunciat no només són perjudicials per als monolingües castellanoparlants, sinó que també afecten negativament els bilingües que volen utilitzar el català, en debilitar la seguretat, jurídica i efectiva, del seu ús, incrementar-ne la percepció de subordinació i fer més fràgil l'autoestima dels qui la parlen.

El català és la llengua pròpia de les Illes Balears

A més dels arguments relacionats amb el rendiment dels alumnes i amb la

situació sociolingüística global, a favor del manteniment del model lingüístic escolar actual, també n'hi ha d'altres de relacionats amb la història de la nostra comunitat i amb el projecte de futur que volem. És a dir, amb la qualitat de llengua pròpia, que la Llei de normalització lingüística (1986) explicita ja, per exemple, en els darrers paràgrafs de l'exposició de motius, que pot ser oportú reproduir:

“D'acord, doncs, amb aquest marc legal la Comunitat Autònoma té el dret i el deure d'acabar amb la situació d'anormalitat sociolingüística i es compromet a regular l'ús de la llengua catalana com a llengua pròpia de les Illes Balears, i del castellà com a llengua oficial de tot l'Estat. És així que haurà de garantir els drets lingüístics i farà possible que tothom conegui les dues llengües, precisament, per poder fer efectius aquells drets.

“També cal comprometre tots els ciutadans de les Illes Balears, qualsevol que sigui la seva llengua habitual, en la salvaguarda i extensió de la llengua catalana, dins una situació social en què tots els ciutadans coneguin les dues llengües i assumeixin la defensa i normalització de la catalana, perquè és un component essencial de la identitat nacional dels pobles de les Illes Balears.

“La Comunitat Autònoma té, en suma, com a objectius dur a terme les accions pertinents d'ordre institucional per tal que el català, com a vehicle d'expressió, modern, plurifuncional, clar, flexible i autònom, i com a principal símbol de la nostra identitat com a poble, torni a esser l'element cohesionador del geni illenc i ocupi el lloc que li correspon en qualitat de llengua pròpia de les Illes Balears. Per això ha de ser present en els diversos àmbits d'ús oficial de l'administració, dels mitjans de comunicació de masses, de l'escola i de la vida social en general, amb el corresponent respecte a les modalitats lingüístiques pròpies de la tradició literària autòctona, però sense perjudici de la unitat de la llengua catalana.”

A més d'arguments com l'efectivitat escolar, l'enriquiment lingüístic dels infants o la importància com a factor cohesionador de la societat, la defensa d'un model escolar que faci del català la llengua pròpia de l'ensenyament és un dels recursos més importants per a assegurar la continuïtat de l'ús social de la

llengua que des del segle XIII ha identificat aquestes illes, en què s'han expressat generacions i generacions d'avantpassats dels ciutadans d'avui, que continua essent una marca cabdal de la nostra identitat col·lectiva i individual i que, per tot això, és un dels elements més valorats i estimats del patrimoni compartit.

Conclusions

1) L'escola de les Illes Balears ha de tenir com un dels seus principals objectius que els infants, en acabar el període d'escolarització obligatòria, puguin expressar-se fluidament i amb eficàcia en català i en castellà.

2) Tenint en compte la situació social i sociolingüística actual de les Illes Balears, per a assolir l'objectiu expressat en el punt anterior, és necessari que el català sigui la llengua de l'ensenyament, com ja assenyala la Llei de normalització lingüística, en indicar que un dels objectius de la Llei és "b) Assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament" (Art.1.2). El seguiment dels resultats que les diverses promocions d'alumnes obtenguin en la capacitat d'ús de les dues llengües ha de ser l'indicador dels canvis i ajusts que progressivament s'hagin d'incorporar en el model lingüístic de l'escola.

3) L'inici a la lectura i escriptura s'ha de fer a partir de la llengua catalana, que és la manera com els infants poden aconseguir la possessió d'un sistema de sons més ric, que els facilitarà l'aprenentatge d'altres llengües, i com poden incorporar, de manera més o menys espontània, l'escriptura i la lectura en castellà.

4) És important procurar l'adquisició per part dels alumnes d'un domini adequat de l'anglès o d'una altra llengua estrangera, la qual cosa no entra en conflicte amb un bon aprenentatge del català. Però això no passa per forçar la docència en aqueixa llengua, sobretot quan no es donen les mínimes condicions de qualitat, sinó que cal aprofundir en la preparació dels professors encarregats de la docència d'aquest idioma, dotar-los de recursos i afavorir

àmbits i situacions en la nostra societat que possibilitin tenir-hi contacte i poder-lo usar, tant passivament com activament (emissió de sèries i pel·lícules en versió original per televisió, per exemple).

5) S'han de mantenir els projectes flexibles d'acollida lingüística (i general) dels alumnes que s'incorporin al sistema educatiu de les Balears procedents d'altres territoris de llengües i cultures diferents.

6) Les nombroses aportacions teòriques sobre aquesta temàtica, els resultats obtinguts amb l'experiència d'aquests darrers anys, els testimonis dels professors i els alumnes i el suport internacional que ha rebut són suficients perquè, des de les institucions responsables, s'expliquin al conjunt de la societat amb facilitat els avantatges d'aprofundir en el model lingüístic actual en lloc de deixar-se arrossegar per prejudicis i consignes polítiques que no tenen com a objectiu ni mòbil la bona formació lingüística dels nostres escolars.